

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบทการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเพื่อขยายขอบเขตองค์ความรู้ของหลักสูตรแฝงให้แพร่หลาย ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้รับรู้และตระหนักถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรแฝง เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีการควบคุมกำกับหลักสูตรแฝงเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเรียนรู้ในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนต่อไป ซึ่งในบทนี้จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

- 1 วัตถุประสงค์การวิจัย
- 2 สรุปผลการวิจัย
- 3 อภิปรายผลการวิจัย
- 4 ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปรากฏการณ์และความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของครูและการรับรู้ของนักเรียนตามความคาดหวังของครูจากปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาหลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปรากฏการณ์และความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์ที่ครูให้ความสำคัญและมีค่าร้อยละสูงสุด จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การบอกขั้นตอนกิจกรรม (100.00%) 2) ด้านการวัดและประเมินผล คือ การกำหนดเกณฑ์ประเมิน (100.00%) 3) ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ คือ

การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ (98.00%) 4) ด้านแบบแผนการปฏิบัติ คือ การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย (100.00%) และ 5) ด้านภาษาสัญลักษณ์ คือ การใช้คำแทนตัวว่าครู (100.00%)

2. ผลการศึกษาความคาดหวังของครูและการรับรู้ของนักเรียนตามความคาดหวังของครูจากปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า

ความคาดหวังของครู ที่มีค่าร้อยละสูงสุด จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ความคาดหวังจากปรากฏการณ์การบรรยายความรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาตรงประเด็นถูกต้อง (65.00%) 2) ด้านการวัดและประเมินผล คือ ความคาดหวังจากปรากฏการณ์การนัดสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาผลการเรียน (67.50%) 3) ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ คือ ความคาดหวังจากปรากฏการณ์การตกแต่งห้องให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน (75.00%) 4) ด้านแบบแผนปฏิบัติ คือ ความคาดหวังจากปรากฏการณ์การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี (67.50%) และ 5) ด้านภาษาสัญลักษณ์ คือ ความคาดหวังจากปรากฏการณ์การพูดคุยชมเชยเป็นการเสริมแรงให้กับนักเรียน (72.50%)

การรับรู้ของนักเรียนตามความคาดหวังของครู ที่มีค่าร้อยละสูงสุด จำแนกเป็นรายด้านดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การรับรู้จากปรากฏการณ์การให้คนเก่งช่วยคนอ่อนเพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (57.50%) 2) ด้านการวัดและประเมินผล คือ การรับรู้จากปรากฏการณ์การประกาศรายชื่อและผลคะแนนเพื่อให้นักเรียนทราบผลคะแนนของตนเอง (55.00%) 3) ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ คือ การรับรู้จากปรากฏการณ์การตกแต่งห้องให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน (57.50%) 4) ด้านแบบแผนปฏิบัติ คือ การรับรู้จากปรากฏการณ์ให้คน/กลุ่มที่ทำงานเสร็จก่อนนำเสนอก่อนเพื่อให้เป็นไปตามลำดับความพร้อม (65.00%) และ 5) ด้านภาษาสัญลักษณ์ คือ การรับรู้จากปรากฏการณ์การยกนิ้วโป้งเป็นการให้กำลังใจกับนักเรียน (58.00%)

3. ผลการศึกษาหลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า หลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยวิเคราะห์จากการรับรู้ของนักเรียนจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในบริบทการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ตรงตามความคาดหวังของครูในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ที่มีความถี่ของการจัดอันดับหลักสูตรแฝง คิดเป็นร้อยละสูงสุด จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านบวก คือ การทำงานทุกอย่างควรมีระเบียบแบบแผนปฏิบัติเป็นการรับรู้จากการบอกขั้นตอนกิจกรรม (25.83%) ด้านลบ คือ รู้สึกเครียดถ้าไม่มีแนวทางที่ชัดเจนเป็นการรับรู้จากการเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง (13.33%)

ด้านการวัดและประเมินผล ด้านบวก คือ ต้องเข้าเรียนและตั้งใจเรียนถึงจะทำข้อสอบได้เป็นการรับรู้จากการทดสอบทุกครั้งหลังสอน (17.50%) ด้านลบ คือ สามารถทำได้เพราะมีคำตอบให้เลือกเป็นการรับรู้จากการใช้ข้อสอบแบบปรนัย (21.67%)

ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ ด้านบวก คือ สร้างแรงบันดาลใจ เกิดจินตนาการเป็นการรับรู้จากการประดับรูปภาพในห้อง (13.33%) ด้านลบ คือ เครื่องปรับอากาศ/พัดลมมีความจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเป็นการรับรู้ได้จากการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ/พัดลมในห้อง (16.67%)

ด้านแบบแผนการปฏิบัติ ด้านบวก คือ ต้องเข้าเรียนให้ตรงเวลาเป็นการรับรู้จากการงานชื่อก่อนสอนทุกครั้ง (20.00%) ด้านลบ คือ รู้สึกอัดอั้นไม่เหมาะสมเป็นการรับรู้จากการนั่งบนโต๊ะนักเรียนของครู (29.17%)

ด้านภาษาสัญลักษณ์ ด้านบวก คือ อยากตั้งใจเรียนไม่ให้ครูผิดหวังเป็นการรับรู้จากครูยิ้มแย้มแจ่มใส (13.33%) ด้านลบ คือ รู้สึกไม่ปลอดภัย หวาดระแวงเป็นการรับรู้จากการจับและสัมผัสสภานักเรียน (18.33%)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาปรากฏการณ์และความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา จากกระบวนการศึกษาในแต่ละขั้นตอนสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลมีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการสอน แบบสอบถามสำหรับครู และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาปรากฏการณ์และความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์พบว่า ปรากฏการณ์ที่ครูให้ความสำคัญมากสุดในกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละด้านของการเรียนรู้ เช่น ในการเรียนการสอนครูจะมีการบอกขั้นตอนกิจกรรม การกำหนดเกณฑ์ประเมิน ก่อนการสอนทุกครั้ง ซึ่งเป็นปกติในการสอนของครู การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย การใช้คำแทนตัวว่าครู เป็นสิ่งที่ครูตระหนักและปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้นักเรียนเคารพในตัวครู ศรัทธาครู อยากเรียนกับครู และตั้งใจเรียน

เพื่อไม่ให้ครูผิดหวัง จากที่กล่าวมาในการประพัตินทั้งด้านการสอนและคุณลักษณะของครู จะสามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ในทุก ๆ ด้านของหลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สัทนาท โชทยาสิหนาท (2539 : 92 - 100) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูตามความคาดหวังของผู้บริหาร โรงเรียนและนักเรียนในโรงเรียนพญาเม็งรายจังหวัดเชียงราย ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้ครูมีพฤติกรรม ด้านการสอน คือ ส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมั่นในตนเอง ให้กำลังใจ ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา แผนการสอน ก่อนจะสอน และวัดผลประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และด้านคุณลักษณะของความเป็นครูที่ต้องประพัตินเป็นแบบอย่างทั้งกริยา มารยาท สุภาพอ่อนโยน และตั้งใจที่จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

2. การศึกษาความคาดหวังของครูและการรับรู้ของนักเรียนตามความคาดหวังของครู จากปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน การตอบแบบสอบถามสำหรับครู และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน พบว่า ความคาดหวังของครูสูงสุดในแต่ละด้านในกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การบรรยาย ความรู้เป็นกระบวนการที่ครูใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และได้เรียนรู้เนื้อหาตรงประเด็นถูกต้อง 2) ด้านการวัดและประเมินผล คือ การนัดสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเป็นกระบวนการพัฒนานักเรียนที่สำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ครูจึงคาดหวังว่าเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาผลการเรียนได้เป็นอย่างดี 3) ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ คือ การตกแต่งห้องให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ครูคาดหวังว่าเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนทำให้มีความสุขในการเรียน 4) ด้านแบบแผนการปฏิบัติ คือ การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยครูคาดหวังว่าเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้กับนักเรียนและ 5) ด้านภาษาสัญลักษณ์ คือ การพูดชมเชยครูคาดหวังว่าเป็นการเสริมแรง ให้กำลังใจ ช่วยเพิ่มความมั่นใจ กล้าแสดงออก และกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้ดีขึ้น ในส่วนของการรับรู้ของนักเรียนตามความคาดหวังของครูสูงสุดของแต่ละด้านในกระบวนการเรียนการสอนของครู ดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การให้คนเก่งช่วยคนอ่อน นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการเรียนรู้แบบช่วยเหลือกันทำให้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการเรียนรู้และไม่แบ่งแยกเป็นกลุ่มก้อนในการเรียนรู้ร่วมกัน 2) ด้านการวัดและประเมินผล คือ การประกาศรายชื่อและผลคะแนนนักเรียนรับรู้รับทราบผลคะแนนของตนเองเพื่อเป็นการกระตุ้น

เป็นแนวทางในการเรียนต่อไป 3) ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ คือ การตกแต่งห้องให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้นักเรียนรับรู้ว่าจะมีร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านแบบแผนการปฏิบัติ คือ การให้คน/กลุ่มที่ทำงานเสร็จก่อนนำเสนอก่อนนักเรียนรับรู้ว่าเป็นไปตามลำดับความพร้อม และ 5) ด้านภาษาสัญลักษณ์ คือ การยกนิ้วโป้งนักเรียนรับรู้ว่าเป็นการให้กำลังใจและเกิดแรงจูงใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ในด้านบวกเมื่อได้รับกำลังใจที่ดีจากครู ซึ่งสอดคล้อง วัลลภ ทักษิณ (2554 : 124-126) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับการควบคุมกำกับหลักสูตรแผนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้านแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านความวิตกกังวล ด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เห็นว่าบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ช่วยส่งเสริม สนับสนุน นักเรียนได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาอย่างอิสระ ไม่มีการเปรียบเทียบผลงาน ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น และส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ ภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ทำให้นักเรียนมีการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น ทั้งโดยภาพรวมและรายบุคคล และ วิจิตรา แจ่มพร้อม (2551 : 87 - 88) ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกกับการสอนตามปกติ ซึ่งการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกัน ทำงานร่วมกัน ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเต็มที่ นักเรียนเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินกับการสร้างสรรค์ชิ้นงาน บรรยากาศในห้องเรียนปราศจากความเครียด และครูมีบทบาทในการให้คำแนะนำ และคอยให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด โดยไม่มีการลงโทษ การจัดการเรียนรู้เน้นเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เรื่องยาก มีลำดับและเชื่อมโยงกัน และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

3. การศึกษาหลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ในบริบทการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลการตอบแบบสอบถามสำหรับนักเรียนพบว่า หลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนทั้ง 5 ด้าน หลักสูตรแฝงด้านบวก คือ สิ่งจะเกิดผลดีต่อนักเรียนที่ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นและครูควรส่งเสริม ดังนี้ 1) การทำงานทุกอย่างควรมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติ 2) การทดสอบทุกครั้งหลังสอนของครูทำให้นักเรียนรับรู้ว่าจะต้องเข้าเรียนและตั้งใจเรียนถึงจะทำข้อสอบได้ 3) การจัดบรรยากาศในห้องเรียนควรประดับรูปภาพภายในห้องเพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจเกิดจินตนาการ และสามารถต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้

4) ก่อนการเรียนการสอนของครูทุกครั้งเมื่อมีการขานชื่อนักเรียนก่อนสอนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเข้าเรียนตรงเวลาและเป็นการฝึกระเบียบวินัยในการตรงต่อเวลา และ 5) การยิ้มแย้มแจ่มใสของครูทำให้นักเรียนอยากตั้งใจเรียนไม่ให้ครูผิดหวังเพราะว่าเกิดจากบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ หลักสูตรแฝงด้านหลัง คือ สิ่งที่เกิดกับนักเรียนที่ไม่เป็นผลดีต่อนักเรียนอาจจะสามารถส่งผลทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ต่ำลงได้และครูควรป้องกัน ควบคุม หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอน คือ 1) รู้สึกเครียดถ้าไม่มีแนวทางที่ชัดเจนจากการให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนแต่ละคนอาจจะมีภาวะทางความคิดของตัวเองแตกต่างกันไป ในการที่จะให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเองนั้นครูอาจจะช่วยแนะนำหรืออธิบายในสิ่งที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น นักเรียนก็จะสามารถเข้าใจและสรุปเป็นความเข้าใจของตัวเองได้ ถ้าเกิดความเครียดในสถานการณ์นี้แล้ว นักเรียนอาจจะไม่ชอบครูหรือวิชาที่ครูสอนเลยก็ได้ 2) สามารถทำได้เพราะมีคำตอบให้เลือกจากที่ครูเลือกใช้ข้อสอบแบบปรนัย ข้อสอบที่มีตัวเลือกนั้นนักเรียนบางคนอาจคิดว่าข้อสอบสามารถทำได้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนไม่ค่อยอยากที่จะอ่านหนังสือเพื่อทำความเข้าใจไว้ใช้ในการสอบ ข้อสอบแบบปรนัยยังไปจำกัดความคิดของผู้สอบอีกด้วย และถ้าข้อสอบไม่ได้มาตรฐาน ผู้สอบที่ไม่มีความรู้ก็มีโอกาสจะได้ถูกต้อง 3) เครื่องปรับอากาศ/พัดลม นักเรียนเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญด้านวัตถุ ยึดถือความสุข ความพอใจของตนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิด จนบางครั้งไม่ตั้งใจเรียน 4) รู้สึกอึดอัดไม่เหมาะสมจากการนั่งบนโต๊ะนักเรียนของครู พฤติกรรมนี้ครูอาจจะมองว่าเป็นเรื่องปกติ แต่ในส่วน of นักเรียนเขากลับรู้สึกอึดอัด พฤติกรรมของครูอาจทำลายบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนก็ได้ และ 5) รู้สึกไม่ปลอดภัย หวาดระแวงจากการจับ และ สัมผัสสกายนักเรียน ซึ่งครูอาจจะทำไปด้วยความรัก ความเมตตาห่วงใยแก่ลูกศิษย์ แต่ในทางตรงกันข้ามนักเรียนบางคนอาจจะระแวงว่าครูจะฉวยโอกาสแตะเนื้อต้องตัว แต่ยังไม่กล้าขึ้นอยู่กับสถานที่และเหตุการณ์ในขณะนั้นด้วย ดังนั้นครูควรระมัดระวังในพฤติกรรมที่จะทำให้นักเรียนรู้สึกไม่ดีในการเรียนรู้ต่าง ๆ เพราะว่ามีบรรยากาศในห้องเรียนครูเป็นผู้กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557 : 9) ศึกษาเรื่องบรรยากาศการเรียนที่ดี ครูควรสร้างให้สภาพแวดล้อมในการเรียนมีคุณภาพ โดยหากิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของนักเรียน กระตุ้นความสนใจให้นักเรียนกระตือรือร้น ไม่นิ่งเฉย กิจกรรมเหล่านั้นต้องไม่ทำให้นักเรียนท้อแท้ คับข้องใจ หรือสร้างความเบื่อหน่ายในการเรียน โดยธรรมชาติแล้วนักเรียนจะต้องการความช่วยเหลือ และต้องการเห็นว่าครูคอยห่วงใย คอยเตือนและหวังดี ซึ่งหากครูทำได้จะช่วยให้นักเรียนตั้งใจเรียน เนื่องจากการสร้างบรรยากาศการเรียนที่ดีให้แก่แก่นักเรียนนั่นเอง

ภูมิต บุญทองเถิง (2549 : 211) ศึกษากระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่มีการควบคุม กำกับหลักสูตรแฝงเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพของนักเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 2 ด้านผลสัมฤทธิ์เนื้อหาวิชา ด้านทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และด้านสภาวะทางอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความวิตกกังวลในการเรียนและเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ทำให้ได้กระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพของนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด Snyder, W. M. and Mc Cuen, R. H. (1986 : 27) ศึกษาหลักสูตรแฝง พบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้จากการตีความหมายจากสภาพบรรยากาศนั้นด้วยตนเอง ซึ่งครูไม่รู้ตัวหรือไม่ได้เจตนาที่จะสอน สภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของนักเรียนส่วนหนึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านการตีความหมาย สภาพบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนของครูและเป็นหลักสูตรแฝงที่สำคัญ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะมีผลกระทบมากมายทั้งด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งถ้าเป็นเรื่องที่ไม่พึงประสงค์แล้วจะมีผลต่อเนื่องถึงสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนได้ และยังได้ผลสรุปด้วยอีกว่า ไม่มีหน่วยงานทางการศึกษา สถาบันทางการศึกษาหรือสถานศึกษาใดที่ไม่ปรากฏหลักสูตรแฝง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรมีการวางแผนในการทำงานทุกอย่างให้มีระเบียบแบบแผนปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และในการจัดกระบวนการเรียนการสอนครูควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อลดความเครียดให้กับนักเรียน และเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียนต่อไป

1.2 ด้านการวัดและประเมินผล ครูควรมีการทดสอบทุกครั้งหลังสอนเพื่อให้นักเรียนต้องเข้าเรียนและตั้งใจเรียนถึงจะทำข้อสอบได้เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนใฝ่รู้ และในการทดสอบของครูควรมีข้อสอบที่หลากหลาย ไม่ใช่ข้อสอบแบบปรนัยเพียงอย่างเดียวเพราะว่านักเรียนอาจจะรับรู้ว่าจะสามารถทำได้เพราะมีคำตอบให้เลือกทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและอ่านหนังสือเพื่อทำข้อสอบ

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ ในการจัดห้องเรียนครูควรมีการประดับรูปภาพในห้องเพื่อสร้างแรงบันดาลใจเกิดจินตนาการ และภายในห้องเรียนควรมีอากาศ

ถ่ายเทได้สะดวก หรือมีเครื่องปรับอากาศ/พัดลมที่เพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับนักเรียน

1.4 ด้านแบบแผนการปฏิบัติ ก่อนการสอนทุกครั้งครูต้องขานชื่อนักเรียนก่อนเสมอเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนต้องเข้าเรียนให้ตรงเวลา ครูไม่ควรนั่งบนโต๊ะนักเรียนเพราะว่านักเรียนบางคนอาจจะรู้สึกอึดอัดไม่เหมาะสมทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนรู้ได้

1.5 ด้านภาษาสัญลักษณ์ ครูควรยิ้มแย้มแจ่มใสเพราะจะทำให้ให้นักเรียนตั้งใจเรียนไม่ให้ครูผิดหวังและทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่ตึงเครียด และสามารถลดความวิตกกังวลในการเรียนการสอนของครูได้ รู้สึกไม่ปลอดภัย ส่วนการจับ และ สัมผัสกายนักเรียนของครูต่างเพศในระดับมัธยมศึกษา ครูควรระมัดระวังเพราะว่านักเรียนในระดับนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่น อาจจะทำให้นักเรียนบางคน/กลุ่ม ไม่ชอบ รู้สึกหวาดระแวง กลัว จนไม่มีสมาธิในการเรียนรู้ได้

1.6 ครูสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้

1.7 งานวิจัยสามารถทำให้ผู้ที่ศึกษา บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรแฝง ว่ามีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้จริง และควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน สม่าเสมอ

1.8 ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องของหลักสูตรแฝงให้กระจ่างชัดและตระหนักในความสำคัญของหลักสูตรแฝง และควรควรแสดงหรือปฏิบัติตามหน้าที่ต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อที่จะสามารถควบคุมป้องกันการเกิดหลักสูตรแฝงด้านลบ และส่งเสริมการเกิดหลักสูตรแฝงด้านบวก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปให้กับผู้ที่สนใจ ดังนี้

2.1 ควรศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบทของการจัดการเรียนสอนในชั้นเรียนระดับปฐมวัย ให้ครอบคลุมตามกระบวนการเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบทของการจัดการเรียนสอนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา ให้ครอบคลุมตามกลุ่มสาระ ระดับชั้น

2.3 ควรศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบทของการจัดการเรียนสอนชั้นเรียนระดับอาชีวศึกษา ในวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

2.4 ควรศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบทของการจัดการเรียนสอนในชั้นเรียนระดับอุดมศึกษา ให้ครอบคลุมตามคณะ สาขาวิชา

2.5 ศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงเพียงเพื่อให้ได้ข้อมูล เพื่อยืนยันปรากฏการณ์ด้านบวกและด้านลบเท่านั้น ควรศึกษาแนวทางการควบคุมกำกับหลักสูตรแฝงทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้

2.6 เลือกศึกษาการเกิดปรากฏการณ์ของหลักสูตรแฝงและการควบคุมกำกับหลักสูตรแฝงในแต่ละบริบทที่สนใจจะการศึกษาในครั้งต่อไปให้กระจ่างชัด และลองคิดค้นหากิจกรรม หรือนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ทดลองสอน และติดตามผล